

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

Znak: PSZ.II.431.35.2023

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysł. dnia	12. 10. 2023
L.dz.	zał.
Podpis	

Kielce, dnia 11.10.2023 r.

Wystąpienie pokontrolne

Pani Jolanta Statuch
p. o. Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. 11 Listopada 88
27-660 Koprzywnica

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli w trybie zwykłym, która przeprowadzona została w Ośrodku Pomocy Społecznej w Koprzywnicy w **dniu 18 września 2023 r.**, na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1426).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w składzie:

1. Pani Anna Konieczna – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 02), upoważnienie nr 599/2023 z dnia 11.09.2023 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów,
2. Pani Katarzyna Arendarska - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 600/2023 z dnia 11.09.2023 r. .

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. **Opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny.**
2. **Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.**
3. **Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych przez:**

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
 5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
 6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Okres objęty kontrolą: od 01.01.2022 r. do dnia kontroli.

Integralną częścią niniejszego wystąpienia pokontrolnego są informacje zawarte w zał. nr 1 przygotowanym przez jednostkę kontrolowaną.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Organizacja pracy z rodziną na terenie gminy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Koprzywnicy (w skrócie OPS) jest jednostką organizacyjną Miasta i Gminy Koprzywnica, funkcjonującą w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Obowiązujący na czas trwania kontroli statut Ośrodka, wprowadzony został Uchwałą Nr XLIII/208/2021 Rady Miejskiej w Koprzywnicy z dnia 23.08.2021 r. W podstawach prawnych funkcjonowania Ośrodka ujęto m.in. ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W dokumencie wymienione zostały tylko zadania z zakresu pomocy społecznej, brak ujętych zadań o których mowa w art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, które należą do zadań własnych realizowanych przez gminę. Uchwałą Nr LI/241/2022 Rady Miejskiej w Koprzywnicy z dnia 28.01.2022 r. wprowadzono zmiany w statucie dotyczące aktualizacji aktów prawnych na podstawie których działa Ośrodek.

Regulamin Ośrodka wprowadzony został Zarządzeniem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Koprzywnicy Nr 6/2021 z dnia 24.08.2021 r. W skład struktury organizacyjnej Ośrodka wchodzi stanowiska pracy, które zostały określone w § 7 Regulaminu, w tym asystent rodziny, do którego należy realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Na dzień kontroli pełniącą obowiązki kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Koprzywnicy od 4 lipca 2022 r. była p. Jolanta Statuch, która posiadała stosowne upoważnienie Burmistrza Miasta i Gminy Koprzywnica do realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (art. 10 ust. 13 ustawy w zw. z art. 20 ustawy o świadczeniach rodzinnych). Ponadto p.o. kierownika otrzymała pełnomocnictwo do dokonywania czynności prawnych w imieniu i na rzecz gminy Koprzywnica dotyczących bieżącego załatwiania spraw związanych z wykonywaniem statutowych zadań przez Ośrodek (**zał. nr 2 i nr 3**).

Opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina Koprzywnica posiada opracowany 3-letni *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025*, przyjęty Uchwałą Nr LXIX/323/2023 Rady Miejskiej w Koprzywnicy z dnia 29 marca 2023 r. Dokument w podstawach prawnych zawiera m.in. ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawę o pomocy społecznej, natomiast nie ujęto zapisów ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W *Programie*, dokonano diagnozy demograficznej i społecznej w Gminie Koprzywnica, z której wynika, że najczęstszymi problemami występującymi w rodzinach objętych wsparciem jest ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie. Ponadto dużym problemem, który determinował konieczność objęcia rodziny wsparciem przez OPS była bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Program zawiera analizę SWOT, która jest ważnym elementem diagnozy opartej na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i zagrożeń. Głównym celem analizy jest określenie aktualnej pozycji problemów występujących w gminie, a wraz z tym opracowanie najlepszej strategii postępowania. Analiza SWOT zawiera cztery kategorie czynników strategicznych:

- mocne strony, np.: systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych służb kontaktujących

się z rodziną, wykwalifikowana kadra pedagogiczna, funkcjonujące świetlice środowiskowe, funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;

- słabe strony np.: utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psychiatra, psycholog, mediator), wyuczona bezradność i roszczeniowość rodzin, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej, bierna postawa ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów, brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych;

- szanse np.: kierowanie pomocy do konkretnych adresatów, tworzenie stanowiska asystenta rodziny, wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę;

- zagrożenia np.: stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych, postępujący zanik systemu wartości moralnych wśród młodzieży, bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, pozostawanie w sferze ubóstwa, wykluczenia społecznego, uzależnienie członków rodzin od alkoholu lub innych środków.

W *Programie* określono cel główny jakim jest: *zapewnienie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej*. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

1. Wsparcie rodzin mających trudności w zaspokajaniu fundamentalnych potrzeb natury materialno – bytowej.
2. Minimalizacja zjawiska dysfunkcji opiekuńczo – wychowawczych, wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i zasobów rodzinnych, promowanie zdrowego modelu rodziny.
3. Zapewnienie zróżnicowanych form pomocy dzieciom wzrastającym w środowiskach borykających się z trudnościami w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
4. Zapewnienie dostępności poradnictwa i wsparcia specjalistycznego.

Powyższe cele mają określone zadania, realizatorów i partnerów oraz termin realizacji ogólnie przyjęty dla każdego zadania tj.: *lata 2023 – 2025*.

Zgodnie z zapisami *Programu*, koordynatorem realizacji celów w nim zawartych jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Koprzywnicy we współpracy z m.in.: urzędem miasta i gminy w Koprzywnicy, placówkami oświatowymi z terenu gminy, Policją, zespołem interdyscyplinarnym, PCPR w Sandomierzu, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, świetlicami środowiskowymi działającymi na terenie gminy, poradnią psychologiczno – pedagogiczną w Sandomierzu, placówkami służby zdrowia, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi.

Odbiorcami *Programu* są rodziny zamieszkałe na terenie gminy Koprzywnica, doświadczające problemami opiekuńczo – wychowawczymi, zagrożone umieszczeniem dzieci

w pieczy zastępczej, oraz rodziny którym zostały odebrane lub ograniczone prawa rodzicielskie.

Realizacja działań zawartych w *Gminnym Programie Wspierania Rodziny* będzie finansowana z budżetu gminy oraz dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań.

Program podlega monitoringowi na podstawie corocznego sprawozdania z realizacji założeń programu. Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Podczas kontroli poproszono p.o. Kierownika OPS w Koprzywnicy o przedstawienie sprawozdania. Z uwagi na fakt, że poprzedni *Gminny Program Wspierania Rodziny* przyjęty Uchwałą Nr VII/39/2019 z dnia 1 marca 2019 r., obejmował lata 2019-2021, a nowy *Program* obejmuje lata 2023 – 2025, p.o. Kierownika OPS w Koprzywnicy złożyła pisemne wyjaśnienie dot. braku opracowanego Programu na rok 2022 (**zał. nr 4**). Mając na uwadze powyższe brak jest również sprawozdania wynikającego z art. 179 ust. 1 w/w ustawy. W związku z tym p.o. Kierownika OPS złożyła stosowne wyjaśnienie, które stanowi załącznik do niniejszego wystąpienia pokontrolnego (**zał. nr 5**).

Reasumując, po analizie dokumentu stwierdzono, że w podstawach prawnych Programu nie ujęto ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W Programie dokonano analizy SWOT, na podstawie której określono cele do realizacji wraz z zadaniami które stanowią w głównej mierze pracę ośrodka pomocy społecznej we współpracy z różnymi instytucjami oraz realizację zadań przez asystenta rodziny. Brak opracowanego Programu na rok 2022 oraz brak rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny wynikającego z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Koprzywnicy w kontrolowanym okresie zatrudniał dwie osoby na stanowisku asystenta rodziny, w tym: jedna osoba zatrudniona od stycznia 2022 r. do września 2022. Natomiast druga osoba zatrudniona została na stanowisku asystenta rodziny z dniem 01.06.2023 r. do nadal, na ½ etatu. W okresie 8 miesięcy OPS nie zatrudniał asystenta rodziny. W trakcie czynności kontrolnych przeanalizowano akta osobowe asystentów rodziny stwierdzając, że osoba poprzednio zatrudniona na tym stanowisku, jak i aktualnie, posiadają kwalifikacje zgodne z art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny

i systemie pieczy zastępczej tj.: wykształcenie wyższe na kierunku określonym w art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (**zał. nr 1 cz. II**). Ponadto w aktach osobowych znajdowały się następujące dokumenty potwierdzające spełnianie pozostałych wymagań dotyczących zajmowanego stanowiska tj.: aktualne zaświadczenie lekarskie, zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego, oświadczenia potwierdzające spełnianie wymagań, o których mowa w art. 12 ust.1 pkt 2-4 cyt. ustawy. W dokumentacji aktualnie zatrudnionego asystenta rodziny znajdował się również wydruk potwierdzający niefigurowanie w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym.

Z analizy *karty zadań stanowiska pracy* wynika, że do zadań asystenta rodziny należy realizacja zadań, o których mowa w art. 15 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz w art. 4 ust. 3 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W trakcie kontroli nie stwierdzono łączenia wykonywania obowiązków asystenta rodziny z zadaniami pracownika socjalnego na terenie miasta i gminy oraz prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę, o których mowa w art. 17 ust. 3 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Asystenci rodziny w okresie zatrudnienia podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach/konferencjach, co potwierdzają zaświadczenia znajdujące się w aktach osobowych.

W 2022 roku Miasto i Gmina Koprzywnica nie przystąpiła do *Programu asystent rodziny*, który został ogłoszony przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, z uwagi na brak w tym czasie zatrudnionego asystenta rodziny.

W powyższym zakresie zadanie realizowane jest prawidłowo.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta.

W okresie objętym kontrolą, opieką i wsparciem dwóch asystentów objętych było 6 rodzin, w których łącznie przebywało 8 dzieci. Jedna rodzina została zobligowana do współpracy z asystentem przez sąd, pozostałe objęte zostały wsparciem asystenta na wniosek pracownika socjalnego. Z dwoma rodzinami asystent podjął współpracę w roku 2021, z dwoma w roku 2022 i z dwoma w roku 2023. Na dzień kontroli asystent miał pod opieką 2 rodziny. Rodziny zostały

objęte wsparciem asystenta z powodu niewydolności opiekuńczo-wychowawczej i uzależnienia od alkoholu.

W trakcie kontroli sprawdzono dokumentację wszystkich rodzin, z którymi współpracował asystent w okresie objętym kontrolą. Procedura przydzielenia rodzinie asystenta prowadzona jest zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ośrodek posiada dokumentację potwierdzającą prawidłową realizację powyższego zadania, tj.: wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego zawierający informację o konieczności objęcia rodziny wsparciem asystenta wraz z uzasadnieniem (**zał. nr 6**) i decyzją/zgodą kierownika (**zał. nr 7**), zgodę na współpracę z asystentem podpisaną przez członków rodziny (**zał. nr 8**). Rodzina zostaje objęta opieką asystenta na określony czas - zazwyczaj nie krótszy niż 3 miesiące, a w razie potrzeby czas ten jest wydłużany.

Dokumentacja dotycząca przydzielania rodzinie asystenta poza zgodą rodziny, gromadzona i przechowywana jest przez pracownika socjalnego.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2, asystent rodziny winien opracować i realizować plan pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, a w przypadku gdy dziecko umieszczone jest w pieczy zastępczej - plan pracy z rodziną skoordynowany z planem pomocy dziecku, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Od 20 i 26 czerwca do dnia kontroli asystent współpracuje z dwoma rodzinami, z czego dla jednej opracowany został plan, a dla drugiej nie z powodu braku sprzyjających ku temu okoliczności (rodzice nieobecni lub po spożyciu alkoholu). Plan, który został sporządzony dla jednej rodziny nie jest odrębnym dokumentem, a stanowi część oceny/diagnozy rodziny (**zał. nr 9**). Zapisy o planach i ocenach w ustawie wyszczególnione są jako odrębne zadania o odmiennej treści. W związku z powyższym należy opracowywać i prowadzić je jako dwa różne dokumenty. W przypadku pozostałych 4 rodzin, z którymi zakończono współpracę w roku 2022 - plany były częściowo opracowane tzn. określono w nich jedynie cele/działania, brak było szczegółowych działań, terminów i osób odpowiedzialnych za realizację celów/działania, brak przewidywanych efektów, brak podpisów członków rodzin, brak okresu na jaki sporządzony został plan, brak informacji z realizacji planu.

Rodziny, z którymi asystent rozpoczyna współpracę, otrzymują dokument pn.: *Zasady współpracy rodzin z asystentem rodziny* (**zał. nr 10**), który określa zasady współpracy i sytuacje, w których współpraca ta zostaje zakończona.

Praca asystenta z rodzinami dokumentowana jest w *Dzienniku pracy*, w którym odnotowane są wizyty u rodzin (**zał. nr 11**). Dziennik zawiera m.in.: datę i godzinę wizyty, podjęte działania oraz podpis członka rodziny. Z analizy zapisów wynika, że asystent odwiedza rodziną średnio od

jednego do 6 i więcej razy w ciągu miesiąca.

Asystent sporządza również notatki służbowe na okoliczność sytuacji wyjątkowych zaistniałych w rodzinie. W aktach rodzin znajdowała się również dokumentacja świadcząca o podejmowaniu działań na rzecz rodziny, np. informacje do sądu o braku współpracy rodziny z asystentem lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny (**zał. nr 12 i zał. nr 13**).

W ramach zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, asystenci rodziny realizują następujące zadania (informacje uzyskane po kontroli dokumentacji oraz zawarte w **załączniku do kontroli nr 1 cz. III**):

- **udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego** - pomoc i wsparcie asystenta w tym zakresie polegało na: pomocy w prawidłowym i racjonalnym gospodarowaniu budżetem domowym, poprzez: analizowanie zasadności wydatków, robienie listy zakupów, przypominaniu o systematycznym regulowaniu rachunków i opłat. Ponadto, asystent udzielał wskazówek dotyczących prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez naukę sprzątania, podziału obowiązków, dbania o higienę i zdrowy styl życia. W kontrolowanym okresie, zadanie realizowane było wobec 6 rodzin;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych** – w ramach zadania, asystent udzielał rodzinom pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, w tym: sporządzaniu pism urzędowych w celu uzyskania świadczeń z pomocy społecznej i innych. Motywował rodziny do poprawy warunków mieszkaniowych i bytowych oraz dążeniu do poprawy sytuacji finansowej. Pomoc świadczona była w przypadku 6 rodzin;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych** – zadanie realizowane było poprzez motywowanie do utrzymania abstynencji od alkoholu i uświadamianie o skutkach jego nadużywania. Ponadto asystent motywował do podjęcia specjalistycznego leczenia (w tym szczególnie odwykowego). Pomoc udzielana była 4 rodzinom;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi** – w ramach zadania, asystent uświadamiał rodzicom jak ważne są pozytywne relacje między członkami rodzin oraz wzajemna pomoc i wsparcie, zachęcał rodziców do spędzania czasu wolnego z dziećmi, pomagania dzieciom w nauce i większego zaangażowania w życie rodzinne. Powyższe działania podejmowane były wobec 6 rodzin;
- **wspieranie aktywności społecznej** – zadanie realizowane było poprzez: zachęcanie rodziców do współpracy ze szkołą, do wspólnego spędzania czasu wolnego, do podjęcia stałego zatrudnienia. Zadanie realizowane było w przypadku 6 rodzin;

- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej** – w ramach zadania, asystent zachęcał rodziców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz podjęcia stałego zatrudnienia poprzez przedstawienie pozytywnych skutków i korzyści z tego płynących. Ponadto, asystent motywował do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna, pomagał w poszukiwaniu pracy oraz pisaniu CV. Powyższe działania, asystent podejmował w stosunku do 6 rodzin;
- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych** – zadanie realizowane było poprzez rozmowy motywujące do korzystania ze wsparcia specjalistycznego. Zadanie realizowane było w 6 rodzinach;
- **udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych** – dzieci z rodzin objętych opieką asystenta rodziny korzystają ze wsparcia asystenta rodziny, pedagoga oraz wychowawców i nauczycieli ze szkół do których uczęszczają. W okresie objętym kontrolą z ww. wsparcia korzystało 6 rodzin;
- **prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci** – w ramach zadania, asystent zachęcał rodziców do czynnego udziału w procesie edukacji swoich dzieci, a dzieci do systematycznej nauki. Ponadto prowadził rozmowy wspierające i pomoc w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych. Zadanie realizowane było w 6 rodzinach;
- **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1** – dla rodzin aktualnie objętych wsparciem asystenta, nie zostały jeszcze sporządzone oceny, ze względu na zbyt krótki okres wsparcia (od czerwca 2023 r.). Natomiast w przypadku 4 rodzin, które objęte były opieką asystenta w 2022 r., a z którymi współpraca ta ustała ze względu na zakończenie zatrudnienia asystenta, sporządzone były oceny dla 2 rodzin. Oceny zatwierdzone były przez kierownika OPS i zawierały: datę sporządzenia oceny, opisową ocenę okresowej sytuacji rodziny, okres za jaki sporządzona została ocena (**zał. nr 14**). W ocenie brak odniesienia do planu pracy z rodziną oraz celów i działań w nim zawartych.
- **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną** - w kontrolowanym okresie, asystent rodziny zakończył współpracę z 1 rodziną. Powodem zakończenia pracy był brak współpracy rodziny z asystentem. W okresie kontrolnym zakończona została również współpraca z 3 innymi rodzinami z powodu braku asystenta rodziny. Z rodzinami, z którymi zakończono współpracę, do dnia kontroli prowadzony jest monitoring przez pracownika

socjalnego, który odwiedza rodzinę zazwyczaj raz w miesiącu. Z każdej wizyty sporządzane są notatki służbowe. W przypadku rodzin, z którymi współpraca została przerwana z powodu braku asystenta, należałoby się zastanowić nad zasadnością ponownego przydzielania im wsparcia w formie asystenta rodziny, ze względu na fakt, że w rodzinach tych przebywają dzieci;

- **sporządzanie na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach** – w roku 2022 sporządzano 7 opinii o rodzinie i jej członkach na wniosek sądu. Natomiast w roku bieżącym nie sporządzono żadnej opinii;
- **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny** - jednostki i osoby, z którymi asystent współpracuje najczęściej to: pracownik socjalny, Policja, Sąd, kuratorzy, PCPR w Sandomierzu, szkoły do których uczęszczają dzieci, jednostki służby zdrowia;
- **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej** – w kontrolowanym okresie, asystent nie uczestniczył w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- **współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9 a lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną** - w okresie objętym kontrolą asystent rodziny nie współpracował z zespołem interdyscyplinarnym;
- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin** – w przypadku dwóch rodzin sporządzono i przesłano do właściwych sądów informacje o problemach w rodzinie. Podejmowane były działania we współpracy z policją, kuratorem i pracownikami socjalnymi;
- **zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa** – na terenie gminy funkcjonuje świetlica środowiskowa, ze wsparcia której korzystają głównie uczęszczające do niej dzieci. W świetlicy zatrudniony jest pedagog i psycholog. Aktualnie 1 dziecko z rodziny objętej wsparciem asystenta uczęszcza do świetlicy i jedna rodzina korzysta z usług specjalistów zatrudnionych w świetlicy;

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

Zgodnie z informacjami pozyskanymi w toku czynności kontrolnych na terenie Miasta i Gminy Koprzywnica w kontrolowanym okresie nie funkcjonowała żadna rodzina wspierająca. Jak wskazano w zał. nr 1 cz. IV, w rodzinach objętych wsparciem asystent rodziny nie zachodziła konieczność dodatkowego wsparcia przez rodziny wspierające.

Na terenie gminy nie funkcjonują rodziny wspierające, w związku z powyższym zadanie w tym zakresie nie jest realizowane.

Zadanie dotyczące tworzenia oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem, w tym pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa - realizowane jest prawidłowo z uchybieniami polegającymi na nie uczestniczeniu asystenta w okresowych ocenach sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz nieprawidłowo prowadzonymi planami i ocenami okresowymi.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej, wielkość tego współfinansowania określona została w art. 191 ust. 9 cyt. ustawy.

W kontrolowanym okresie łącznie 5 dzieci z terenu Miasta i Gminy Koprzywnica umieszczonych było w rodzinnej pieczy zastępczej. Wysokość środków finansowych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej obrazuje tabela przedstawiona w załączniku nr 1 część V.

Mając na uwadze powyższe, zgodnie z art. 10 ust. 4 w/w ustawy *praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną*. Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że żadna z rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nie była/ nie jest objęta wsparciem asystenta, z uwagi na brak zgody na współpracę z asystentem. Szczegółowe informacje dotyczące okresów współpracy asystenta z rodzinami zawiera załącznik nr 1 część V.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Na dzień kontroli wszystkie rodziny zagrożone kryzysem z terenu Miasta i Gminy Koprzywnica objęte są opieką asystenta rodziny. Pracownicy socjalni na bieżąco monitorują sytuacje rodzin z dziećmi. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli (**zał. nr 1 cz. VI**) wynika, że rodziny, w których środowisku zdiagnozowano trudności z prawidłowym wypełnianiem funkcji

opiekuńczo-wychowawczych z terenu gminy zostają natychmiast objęte wsparciem asystenta rodziny. W przypadku powzięcia przez Ośrodek informacji o sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej podejmowane są działania mające na celu rozeznanie sytuacji w rodzinie i ustalenie dalszego postępowania.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację rodzin z małoletnimi dziećmi, w których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że w rodzinach tych przebywa łącznie 16 dzieci. Niebieskie Karty były zakładane ze względu na nieporozumienia między małżonkami lub dorosłymi członkami rodzin. Dzieci przebywające w tych rodzinach nie były zgłaszane jako ofiary przemocy, nie były również zaniebane. W sytuacji, gdy w rodzinach zakładana jest Niebieska Karta, a w rodzinie przebywają nieletnie dzieci Ośrodek Pomocy Społecznej informuje Sąd o zaistniałej sytuacji i zwraca się o podjęcie stosownych działań (**zał. nr 15**).

Z danych uzyskanych podczas kontroli wynika, że rodziny wobec których prowadzona była procedura NK nie korzystają z pomocy społecznej, ich sytuacja materialno – bytowa jest dobra. W przypadku jednej rodziny, złożone zostało oświadczenie z którego wynika, że nieporozumienie zostało wyjaśnione i rodzina prosi o wycofanie Niebieskiej Karty.

W kontrolowanym okresie zadanie było realizowane prawidłowo.

Koordinowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli (**zał. nr 1 cz. VII**) wynika, że w okresie objętym kontrolą do OPS w Koprzywnicy wpłynął jeden wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W trakcie kontroli przeanalizowano akta sprawy, w których znajdowały się następujące dokumenty:

- wniosek o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia wg wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 26 stycznia 2023 r. (Dz.U. poz.211);
- zaświadczenie lekarskie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wystawione przez specjalistę ginekologii/położnictwa lub neonatologa;
- zaświadczenia potwierdzające, że kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od

10 tygodnia ciąży do porodu;

- decyzja o przyznaniu świadczenia oraz potwierdzenie odebrania/otrzymania decyzji.

Po zapoznaniu się z dokumentacją stwierdzono, że wniosek został rozpatrzony zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz z zachowaniem terminów, o których mowa w Kodeksie postępowania administracyjnego.

W okresie kontrolnym żadna rodzina nie wnioskuje o pomoc asystenta rodziny w zakresie koordynowania działań, o których mowa w art. 8 cyt. ustawy. Informacji o możliwych formach wsparcia udzielają pracownicy Ośrodka.

Zadanie w okresie kontrolnym było realizowane prawidłowo.

Wyżej wymienionych ustaleń dokonano w oparciu o:

- dane wykazane w informacji pisemnej podpisanej przez kierownika OPS, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
- rozmowy z kierownikiem OPS oraz z asystentem,
- analizy dokumentacji przedstawionej kontrolującym do wglądu oraz wyjaśnień pisemnych kierownika OPS.

W wyniku kontroli wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Przestrzegać zapisów art. z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w sprawie opracowywania rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.
2. Dla każdej rodziny opracować odrębny plan pracy zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
3. Sporządzać okresowe oceny zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 1426) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę,

kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1000 do 15 000 zł.

Anna Kocińska
Krzysztof Brędnicki
(podpisy inspektorów)

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI
Zbigniew Koniusz
Wojewoda Świętokrzyski

ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia
Mariusz Pasek

Wykaz załączników

1. Informacje pisemne i zestawienia sporządzone przez jednostkę kontrolowaną.
2. Upoważnienie z dnia 04.07.2022 r. Burmistrza Koprzywnicy dla kierownika OPS.
3. Pełnomocnictwo Burmistrza dla p.o. kierownika OPS z dnia 04.07.2022 r.
4. Protokół przyjęcia pisemnego wyjaśnienia w sprawie Programu 3 letniego.
5. Protokół przyjęcia pisemnego wyjaśnienia w sprawie sprawozdania rocznego.
6. Część wywiady środowiskowego dotycząca konieczności objęcia rodziny opieką asystenta.
7. Część wywiadu środowiskowego dotycząca zgody kierownika OPS na przydzielenie rodzinie asystenta.
8. Zgoda rodziny na współpracę z asystentem.
9. Ocena/diagnoza rodziny.
10. Zasady współpracy rodzin z asystentem.
11. Dziennik wizyt asystenta.
12. Pismo OPS do Sądu z dnia 09.05.2022 r.
13. Pismo OPS do Sądu z dnia 06.05.2022 r. i z dnia 08.08.2023 r.
14. Ocena okresowa sytuacji rodziny (2 szt.).
15. Pismo OPS do Sądu z dnia 11.01.2023 r.

